

MUSIIKIN SIIRTOKOPIOINTI MUSIIKINKUUNTELIJAN NÄKÖKULMASTA

Kaija Karvonen
Opinnäytetyö
Syksy 2013
Tietojenkäsittely
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Tietojenkäsittely, Digitaalisen median ja sähköisen liiketoiminnan tietojärjestelmien suuntautumisvaihtoehto

Tekijä(t): Kaija Karvonen

Opinnäytetyön nimi: Musiikin siirtokopiointi musiikinkuuntelijan näkökulmasta

Työn ohjaaja(t): Marja-Leena Korva

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2013

Sivumäärä: 38 + 2 liitesivua

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää musiikin siirtokopiointia musiikinkuuntelijan näkökulmasta. Digitaalisen teknologian kehitys on johtanut siihen, että digitaalisen median sisällön kopioiminen on tullut helpommaksi kuin koskaan. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää niitä asioita, jotka liittyvät erityisesti musiikin siirtokopiointiin.

Siirtokopioinnilla eli rippauksella tarkoitetaan videon tai audion tallentamista kiintolevyille. Tässä työssä keskityttiin musiikin tallentamiseen kiintolevyille silloin, kun lähteenä on alkuperäinen CD-levy. Siirtokopioimalla voidaan varmuuskopioida omaa musiikkikirjastoa ja muuttaa alkuperäisen CD-levyn tiedostomuoto kannettavaan mediasoittimeen sopivaksi.

Suomessa on jokaisella oikeus yksityisesti kopioida julkaistuja teoksia alkuperäisestä lähteestä. EU:n tekijänoikeusdirektiivin mukaan tekijöiden pitää saada hyvitys teosten kopioinnista. Yksityisen kotikopioinnin mahdollistaa hyvitysmaksu. Hyvitysmaksukäytäntö antaa kuluttajalle laillisen ja helpon tavan kopioida.

Aineistona ja lähdemateriaalina käytettiin alan tietokirjallisuutta, omaa harrastuspohjaista tietämystä, Teoston ja Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry:n verkkosivuja. Suomalaisten suhtautumista kotikopiointiin, piratismiin sekä aiheen ajankohtaisuutta tutkittiin Kotikopiointitutkimus 2013 ja Tekijänoikeusbarometri 2013 avulla. Kotikopiointitutkimuksessa selvisi, että suomalaiset siirtyvät käyttämään internetpohjaisia maksullisia sisällöntuotantopalveluja. Tekijänoikeusbarometri osoitti myös, että suomalaiset tuomitsevat piratismiin aikaisempaa helpommin.

Jatkotutkimusaiheena voisi tutkia hyvitysmaksukäytännön yleistä tuntemusta ja kuluttajien suhtautumista hyvitysmaksukäytäntöön.

Asiasanat: siirtokopiointi, hyvitysmaksu, tekijänoikeudet, MP3

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences

Degree Programme in Business Information Systems, Option of Information Systems in Digital Media and Electronic Business

Author(s): Kaija Karvonen

Title of thesis: Copying Music from Music Listener's Viewpoint

Supervisor(s): Marja-Leena Korva

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2013

Number of pages: 38 + 2

The aim of this Bachelor's thesis was to study music copying from the music listener's point of view. The development of digital technology has led to the fact that copying the contents of digital media has become easier than ever. The objective of this thesis is to examine those matters which are connected especially to ripping music.

Copying or ripping refers to the recording of a video or audio to a fixed disc. In this work it was concentrated on the recording of music to the fixed disc when the source is an original CD. Ripping enables back-up copying of one's own music library and the file format of the original CD can be changed to suit a portable medium instrument.

Everyone is allowed to copy published works from an original source for their own private use in Finland. The European Union Copyright Directive states that creators must be compensated for the private copying of their works. The private home copying is made possible by a compensation payment. The private copying remuneration system guarantees a legal and easy way to copy.

The source material of the study consists of nonfiction of the field, the author's own hobby-based knowledge, web pages of Teosto and Finnish Composers' Copyright Society Teosto r.y. Private Copying Unit. The attitude of Finns to home copying, piracy and topicality of the subject were studied by means of two surveys. The Private copying survey 2013 indicated the fact that Finns begin to use Internet-based contents. Copyright Information & Anti-Piracy centre's survey showed the fact that Finns condemn the piracy more than before.

A further study could examine how well the practice of private copying remuneration is known.

Keywords: ripping, private copying remuneration, copyrights, MP3

LYHENTEET

AIFF	Audio Interchange File Format. Applen suunnittelema häviötön äänenpakkausmenetelmä.
FLAC	Free Lossless Audio Codec. Maksuton häviötön äänenpakkausmenetelmä.
MP3	MPEG-1 Audio Layer 3. Hallitseva häviöllinen äänenpakkausmenetelmä.
P2P	Peer to peer, vertaisverkko, tiedostonjakoverkko.
SID-koodi	Source Identification Code. Lähdekoodi, jonka avulla CD-levyn valmistaja pystytään tunnistamaan.
TRIPS	Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights. Maailman kauppajärjestön kansainvälinen sopimus immateriaalioikeuksista.
USB	Universal Serial Bus. Oheislaiteliitäntä.
WAV, WAVE	Waveform Audio File Format. Microsoftin kehittämä äänentallentamiseen käytetty tiedostomuoto.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
1.1 Digitaalisen äänentoiston historiaa ja nykypäivää	7
1.2 Syitä siirtokopiointiin	8
1.3 Tekijänoikeus ja siirtokopiointi, laillisuus	9
2 TUTKIMUS	10
2.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	10
2.2 Tutkimuksen rajaus	10
2.3 Tutkimusongelmat	10
2.4 Tutkimusmenetelmät	11
3 SIIRTOKOPIOINTI	12
3.1 Yleistä tietoa äänitekniikasta	12
3.2 Näytteenottotaajuus	13
3.3 Äänen resoluutio	14
3.4 Pakkausmenetelmät	14
3.5 Koodekki eli pakkauksenhallinta	15
4 TEKIJÄNOIKEUDET JA HYVITYSMAKSUT	16
4.1 Tekijänoikeuksien pääpiirteitä	16
4.1.1 Teosto	19
4.1.2 Gramex	19
4.2 Hyvitysmaksu	20
4.2.1 Hyvitysmaksu Suomessa	20
4.2.2 Hyvitysmaksu kansainvälisesti	21
4.2.3 Korvaus luovan työn tekijälle	22
4.3 Kotikopiointitutkimus 2013	23
4.4 Piratismi	24
4.4.1 Internetpiratismi	24
4.4.2 Tallennepiratismi	25
4.4.3 Tekijänoikeusbarometri 2013	26
5 TULOKSET	28
6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	30

6.1 Teoreettiset johtopäätökset	30
6.2 Käytännön toimenpiteet	30
6.3 Siirtokopioinnin tulevaisuus, jatkotutkimusaiheet	31
7 POHDINTA	32
LÄHTEET	34
LIITTEET	38

1 JOHDANTO

Sähköisten viestimien tekninen kehitys sekä musiikkimarkkinoiden muutos perinteisestä myymälästä internetin välityksellä toimiviin jakelukanaviin on asettanut uusia haasteita musiikin harrastajalle. Musiikin suoratoisto on lisääntynyt, ja musiikin kuluttajalla on vaihtoehtoja musiikin kuuntelemiseen enemmän kuin koskaan. Miten kuluttaja pystyy päättämään, millä tavalla hän haluaa musiikkia kuunnella, ja mitä hänen tulisi tietää ennen kuin tekee päätöksensä? Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on antaa harrastajalähtöinen näkökulma musiikin siirtokopiointiin, kertoa miten kopioiminen tapahtuu, ja miten se on tehty lailliseksi. Tässä opinnäytetyössä tutkitaan myös suomalaisten suhtautumista kotikopiointiin ja piratismiin alan järjestöjen tekemien laajojen tutkimusten pohjalta.

1.1 Digitaalisen äänentoiston historiaa ja nykypäivää

Koskaan aikaisemmin ei äänilähteen kopioiminen ole ollut yhtä helppoa kuin nykyisin. Digitaalinen äänisignaali on helppo muuttaa tarpeen mukaan eri tiedostomuotoon ja jakaa tietoliikenneverkkoa pitkin minne tahansa. Nykyisten pilvipalveluiden aikana tallennustilaa saa edullisesti, ja suoratoistopalvelut tuovat musiikin kaikkien saataville internetin välityksellä. Mobiililaitteet ja -sovellukset suorastaan vaativat musiikkia käytettäväkseen.

Analoginen äänisignaali on sähköisessä muodossa olevaa ja johdettavaa signaalia. Signaalin voimakkuus muodostuu äänenvoimakkuuden mukaan, jolloin äänenpaineen vaihtelu muutetaan jännitteenvaihteluksi. Tämä jännitteenvaihtelu voidaan tallentaa magneettisesti nauhalle. Analogisia äänentallentimia ovat esimerkiksi c-kasetit ja äänilevyt. Analogisen äänen laatu riippuu paljon siitä, kuinka muuttumattomana signaali säilyy tallennusketjun ja musiikin toiston kaikissa vaiheissa. Analoginen signaali on yleensä häiriöaltis, mikä ilmenee yleensä ylimääräisenä kohinana kuunteluvaiheessa. Magneettiset nauhat myös kuluvat käytössä. (Keränen, Lamberg & Penttinen 2005, 260.)

Digitaalinen äänisignaali on tallennettu bitteinä. Digitoinnilla tarkoitetaan äänen, kuten puheen tai musiikin, muuntamista numerosarjaksi, joka muodostuu nolista ja ykkösistä. Kuunteluvaiheessa digitaalinen äänisignaali on muunnettu takaisin analogiseksi äänisignaalksi. Nykyisin käytännös-

sä lähes kaikki musiikin äänittäminen tapahtuu digitaalisesti. Tällöin musiikin tuotannon koko prosessi voidaan toteuttaa tietokoneen avulla. (Chappell 2004, 4.)

Digitaaliseen musiikkituotantoon kuuluu eri vaiheita. Äänitysvaiheessa musiikkiesitys tallennetaan tietokoneelle, jolloin muusikoiden taiteellinen luomistyö otetaan mikrofoniin välityksellä talteen. Musiikkimateriaalin lisäämistä jälkikäteen perusäänityksessä äänitettyjen äänielementtien joukkoon, eli dubbaamista, käytetään myös yleisesti. Kappaleeseen voidaan lisätä esimerkiksi äänitemmoja, välisosia tai uusia instrumentteja. Äänityksen jälkeen on editointivaihe. Editoinnissa analysoidaan instrumenttiesitysten laatu ja muokataan ääntä. Pienimuotoisessa editoinnissa korjataan vääriä nuotteja, poistetaan häiriöääniä ja muokataan muita yksityiskohtia. (Chappell 2004, 5.)

Äänitysprosessin miksausvaiheessa yhdistetään kaikki erilliset ääniraidat kahteen stereokanavaan. Samalla säädetään niiden suhteellinen voimakkuus ja sijainti stereokentässä. Miksaukseen kuuluu myös efektien, kuten esimerkiksi kaiun, lisääminen ja taajuuskorjauksen tekeminen. Miksausvaiheen jälkeen seuraa masterointi. Sillä voidaan tarkoittaa kahta eri asiaa: joko miksausuksen jälkeistä vaihetta, jolloin valmiiseen miksaukseen tehdään lisäsäätöjä, tai master-CD-levyn tekemistä. Masteroinnissa kiinnitetään huomiota musiikillisten yksityiskohtien yhteensopivuuteen eli esimerkiksi säädetään eri kappaleiden äänenvoimakkuus samantasoiseksi. Master-CD tarkoittaa ensimmäistä lopulliseen muotoonsa saatettua äänitallennetta, josta tehdään kopioita. (Chappell 2004, 6.)

1.2 Syitä siirtokopiointiin

Siirtokopiointi eli rippaus on toiminto, jolla mahdollistetaan videon tai audioleikkeen tallentaminen tietokoneen kovalevylle tai muulle massamuistivälineelle. Siirtokopioinnin yleisimpiä lähdemateriaaleja ovat esimerkiksi DVD- ja CD-levy. Myös LP-levyjä voidaan digitoinnin jälkeen siirtokopioida.

Yksi syy siirtokopiointiin on varmuuskopion tekeminen omaa arkistoa varten tai jokapäiväiseen käyttöön tulevan kopion valmistaminen. Alkuperäinen CD-levy on suhteellisen herkkä naarmuuntumaan ja kulumaan käytössä. Varkauden mahdollisuus on myös olemassa. Toinen yleinen syy siirtokopiointiin on tarve alkuperäisten teoskappaleiden tallennusmuodon muuttamiseen mobiililaitteeseen sopivaksi. Yleisin muunnos tehdään MP3-formaattiin, jolloin sitä voi kuunnella MP3-

soittimella, matkapuhelimella ja muissa laitteissa, jotka tukevat MP3-formaattia. Esimerkiksi auto-stereoissa voi olla USB-massamuistitallennusvälineellä toimiva toistomahdollisuus.

Siirtokopioinnin myötä tallenteen tiedostokoko yleensä muuttuu pienemmäksi. Pieni tiedostokoko helpottaa tietoverkon kautta tapahtuvaa siirtoa. Teosten laittoman, tekijänoikeuksia rikkovan, jakelun yleisimmät kanavat ovat P2P (peer to peer) -ohjelmien kautta toimivat vertaisverkot sekä tallennuspalvelut. P2P-ohjelman avulla käyttäjä pääsee liittymään vertaisverkkoihin, joissa verkon käyttäjät voivat kopioida aineistoja suoraan toisten käyttäjien koneilta. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013, hakupäivä 11.10.2013.)

1.3 Tekijänoikeus ja siirtokopiointi, laillisuus

Tekijänoikeus on asiallisesti ja ajallisesti rajattu tekijän yksinoikeus päättää teoksensa käytöstä. Tekijänoikeus nauttii perustuslaissa taattua omaisuuden suojaa. Tekijänoikeuteen on tehty rajoituksia käytännön tarpeiden ja painavien yhteiskunnallisten syiden vuoksi. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan tekijänoikeuslain rajoitusta koskien yksityistä kopiointia. Tekijänoikeuslain mukaan jokainen saa tehdä muutaman kopion tekijän luvalla julkistetusta teoksesta yksityistä käyttöä varten. Lähdemateriaalin on oltava alkuperäinen CD-levy. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013, hakupäivä 30.10.2013.)

2 TUTKIMUS

2.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää siirtokopiointiin liittyvää tekniikkaa, kopiointiin liittyvää tekijänoikeusongelmaa, lain suomaa ratkaisua kotikopiointiin ja laittoman kopioinnin tuomia ongelmia. Tavoitteena on tutkia siirtokopioinnin teknistä puolta siltä osin kuin se on tarpeellista tämän tutkimuksen kannalta. Musiikinkuuntelijan suhdetta yleiseen näkökulmaan Suomessa selvitetään tutkimalla kopioinnista ja piratismista tehtyjä luotettavia tutkimuksia. Tavoitteena on selvittää yleinen suuntaus Suomessa kotikopioinnin suhteen, onko se lisääntymässä vai vähentymässä, ja suomalaisten suhdetta piratismiin.

2.2 Tutkimuksen rajaus

Siirtokopiointi musiikinkuuntelijan näkökulmasta –tutkimus rajataan koskemaan yksityistä kopiointia alkuperäisestä CD-levystä tietokoneen kovalevylle Suomessa. Tutkimuksen ulkopuolelle jätetään DVD-levyt ja muut digitaaliseen mediaan kuuluvat osa-alueet. Tekijänoikeuksien osalta käsitellään musiikkia CD-levyn muodossa olevana laillisena tallenteena, sen sijaan musiikin esittäminen ja musiikin jakelukanavat eivät kuulu tämän tutkimuksen piiriin.

2.3 Tutkimusongelmat

Tutkimusongelmana oli siirtokopiointiin liittyvän tiedon lisääminen ja sitä kautta erilaisten siirtokopiointiin vaikuttavien muuttujien yhteyksien ymmärtäminen. Siirtokopiointiin liittyy oleellisesti digitaalisen tekniikan kehittyminen. Suomalainen lainsäädäntö tekijänoikeuksien osalta sekä sen rajoitukset vaikuttavat myös siirtokopiointiin.

2.4 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus on olemassa olevaan kirjallisuuteen pohjautuva teoreettinen tutkimus, joka ei sisällä empiriaa. Tutkimuksen kohteena oli siirtokopiointiin liittyvä teknologia, siirtokopiointiin Suomessa liittyvä lainsäädäntö ja valtakunnallisesti siirtokopiointiin liittyvien tutkimusten tulosten hyödyntäminen. Teoreettisen tutkimuksen osa-alueessa, käsiteanalyysissä, selvitetään asioiden välisiä yhteyksiä. Siinä tutkimuksen keskeiset käsitteet pilkotaan pienempiin, paremmin ymmärrettäviin osa-alueisiin. (Uusitalo 1991, 60–61; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 212–215.)

3 SIIRTOKOPIOINTI

Musiikin yksityinen kopiointi, eli kotikopiointi omaan yksityiskäyttöön, on yleistä ja sallittua, kun se tapahtuu laillisesta lähteestä. Tästä lain suomasta mahdollisuudesta kerätään hyvitysmaksua eräiden tallennuslaitteiden myynnin yhteydessä muusikoille, säveltäjille ja tuottajille.

3.1 Yleistä tietoa äänitekniikasta

Digitaalisen äänen tallentamisesta on tarpeen tietää perusseikkoja äänestä ja äänen tallentamisesta yleensä. On hyvä tietää peruskäsitteet, jotta voisi ymmärtää sen, mitä siirtokopioinnissa tapahtuu.

Ääni on aineessa, yleensä ilmassa, etenevää pitkittäistä aaltoliikettä, jonka korva aistii värähtelynä. Tällä värähtelyllä on kaksi tärkeää ominaisuutta: voimakkuus ja taajuus. Ääniaallot etenevät ilmahiukkasten harventumina ja tihentyminä eli paineen vaihteluina. Paineenvaihteluiden suuruus on verrannollinen äänen voimakkuuteen: mitä suurempia paineenvaihtelut ovat, sitä voimakkaampana korva kuulee äänen. Korva pystyy aistimaan ääniä erittäin suurella ja laajalla voimakkuusalueella. Sen takia voimakkuutta ilmaistaan desibeliasteikolla, jossa äänenpaineen arvoja on supistettu logaritmisesti. Äänenpaineen muuttuminen kaksinkertaiseksi merkitsee aina kuuden desibelin (dB) kasvua. (Tuomela 2001, 11.)

Desibeli on suhteellinen, vertaileva yksikkö. Sitä käytetään myös kuvaamaan absoluuttista, todellista äänenvoimakkuutta. Tällöin vertailukohtana on asteikon nollakohta, tietynsuuruinen äänenpaine, joka vastaa käytännössä juuri ja juuri kuultavissa olevaa ääntä. Desibelejä käytetään myös silloin, kun käsitellään sähköisessä muodossa olevia signaaleja. Tällöin äänenpainetta vastaa jännite. (Tuomela 2001, 11.)

Äänen korkeudesta käytetään nimitystä taajuus, jonka yksikkö on hertsi (Hz). Yksikkö ilmoittaa sen, kuinka monta kertaa ääni värähtelee yhden sekunnin aikana. Ihminen kykenee kuulemaan noin 20–20000 hertsin alueella olevat taajuudet. Matalimmat äänet aistitaan myös kehon värähtelynä, siksi kuulokkeilla ei voi koskaan saada samanlaista kuuntelukokemusta kuin kaiuttimilla.

Alle 20 hertsin taajuuksia kutsutaan infraääniksi, ja ne vaikuttavat yksinomaan tuntoaistiin. Yli 20000 hertsin taajuiset äänet ovat ultraääniä, joita ihminen ei pysty havaitsemaan suoraan. Monet eläimet, esimerkiksi koirat, pystyvät kuulemaan myös ultraääniä. (Tuomela 2001, 11.)

Ihmisen kuulon herkkyys riippuu äänen taajuudesta. Sen takia korvan havaitsemaa voimakkuutta kuvataan foniarvojen avulla. Keskitäajuuksilla yhden fonin voimakkuusero vastaa yhden desibelin paine-eroa, korva on herkin noin 3000 hertsin taajuisilla äänillä. Matalilla taajuuksilla korva on melko epätarkka, ja sen johdosta äänen kuuluminen riippuu paljon sen voimakkuudesta. Esimerkiksi 20 hertsin taajuisen äänen kuulokynnys saavutetaan noin 70 desibelin äänenvoimakkuudella. (Tuomela 2001, 12.)

Ihmisen kyky kuulla korkeita taajuuksia heikkenee iän myötä. On aivan normaalia, että taajuusalue rajoittuu noin 16 000 hertsiin 30 vuoden iässä ja noin 13 000 hertsiin 50 vuoden iässä. Samoin on havaittu, että kovassa melussa työskentelevät tai voimakkaasti musiikkia kuuntelevat saattavat menettää jo nuorena hyvinkin suuren osan kuulostaan. Kuulovauriot voivat ilmetä esimerkiksi tietyn taajuusalueen lähes täydellisenä katoamisena. (Tuomela 2001, 11.)

3.2 Näytteenottotaajuus

Näytteenottotaajuudella, englanniksi sampling rate, tarkoitetaan äänestä otettavien näytteiden määrää sekunnissa. CD-soittimet käyttävät näytteenottotaajuutta 44,1 kHz, eli yhden sekunnin aikana äänestä otetaan 44100 näytettä. Näytteenottotaajuus ilmoitetaan kilohertseinä. Yhden kilohertsin näytteenottotaajuudella otetaan 1000 näytettä ja näin ollen 22,05 kilohertsin taajuudella 22050 näytettä sekunnissa. Mitä tiheämmin näytteitä otetaan, sitä paremmin ääni saadaan otettua talteen. (Keränen ym. 2005, 262.)

Näytteenottotaajuus vaikuttaa tallennettavan äänen taajuuskaistaan samoin kuin äänen laatuun ja tallennettavan äänitiedoston kokoon. Nyqvistin teorian mukaan näytteenottotaajuuden tulee olla kaksinkertainen tallennettavaan taajuuteen nähden. Korkeimmat taajuudet (20 kilohertsin taajuudet) vaativat siis digitoitaessa vähintään 40 kilohertsin näytteenottotaajuuden tullakseen taltioituksi. Eli toisin sanottuna korkein toistettava taajuus on puolet näytteenottotaajuudesta. (Keränen ym. 2005, 262.)

Yleisimmät digitaalisten äänentoisto- ja äänentallennuslaitteiden näytteenottotaajuuudet ovat va-
kiintuneita. Näissä laitteissa yleisimmät näytteenottotaajuuudet ovat 48 kilohertsiä, 44,1 kilohertsiä
ja 32 kilohertsiä. Puhelintekniikassa käytetään pienempiä näytteenottotaajuuksia, koska puheen
välittäminen ei vaadi laajaa taajuuskaistaa. (Keränen ym. 2005, 262.)

3.3 Äänen resoluutio

Näytteenoton jälkeen jokaiselle näytteelle annetaan sovitun asteikon mukainen arvo. Asteikko
kertoo sen, kuinka tarkasti näytteen voimakkuus voidaan rekisteröidä. Äänen resoluutio eli erotte-
lukyky kertoo, kuinka monta bittiä on käytetty ääniaallon amplitudin eli voimakkuuden kuvaami-
seen. Yleisesti äänitekniikassa puhutaan 8 bitin ja 16 bitin resoluutiosta. Mitä suurempi resoluutio
on, sitä laajempi asteikko on käytössä. CD-standardin mukainen resoluutio on 16 bittiä, mikä
tarkoittaa sitä, että jokaisen näytteen voimakkuus voidaan esittää 65536 eri arvolla. Resoluutio
vaikuttaa äänen laatuun ja tiedostokokoon, esimerkiksi 16 bitin resoluutiolla saavutetaan CD-
tasoinen ääni. Erottelukyvyyn bittien lukumäärä eli äänen resoluutio määrää myös signaalin dyna-
miikan. Dynamiikalla tarkoitetaan hiljaisten ja voimakkaiden äänien välistä voimakkuuseroa. Digi-
taaliaudiossa yksi bitti vastaa kuuden desibelin dynamiikkaa, jolloin 16 bitin resoluutiolla saavute-
taan 96 desibelin dynamiikka, joka on lähellä ihmiskorvan dynamiikkaa. Dynamiikka lasketaan
kertomalla resoluutio kuudella. (Keränen ym. 2005, 265.)

3.4 Pakkausmenetelmät

Äänenpakkaamisen tavoitteena on pakata digitaalinen äänilähde käyttötarkoituksen mukaiseen
tilaan. Ääni vaatii tallennustilaa, joten tilan säästämiseksi on kehitetty erilaisia pakkausmenetel-
miä. Ääntä voidaan pakata joko häviöttömästi tai häviöllisesti. Häviöttömässä pakkauksessa ää-
nisignaalin laatu ei muutu alkuperäisestä digitaalisesta äänisignaalista ja tämä pakkaustapa ei
pienennä merkittävästi tiedostokokoa. Esimerkki äänen häviöttömästä pakkaustavasta on FLAC.
Häviöllisessä pakkauksessa äänisignaalista poistetaan pysyvästi informaatiota ja samalla ääni-
tiedoston kokoa voidaan pienentää merkittävästi. Häviöllistä pakkausta käytetään esimerkiksi
kuuntelukopioiden jakamisessa, yksi yleisimmistä muodoista on MP3. (Keränen ym. 2005, 267.)

3.5 Koodekki eli pakkauksenhallinta

Sana koodekki on käännöslaina englanninkielisestä termistä codec (compressor, decompressor tai coder, decoder). Codec tarkoittaa algoritmiparia, joista toinen pakkaa äänidataa ja toinen purkaa sen alkuperäiseen muotoonsa. Koodekki voidaan toteuttaa ohjelmallisesti (software), jolloin se on laitteistoriippumaton, tai sitten se voidaan määritellä käyttämään laitteiston ominaisuuksia (hardware). Äänen tiedostomuoto ja pakkauskoodekki ovat eri asioita. Tiedostomuoto tarkoittaa tallennusformaattia, joita ovat esimerkiksi .wav .aiff ja .ra. Tiedostomuodon tunnistaa Windows-ympäristössä kolmen merkin tiedostontarkentimesta. Koodekki on varsinainen pakkausalgoritmi, jonka mukaan tiedosto on pakattu. Saman koodekin tuottamaa tietoa voidaan tallentaa erityyppisiksi tiedostoiksi. (Keränen ym. 2005, 267.)

4 TEKIJÄNOIKEUDET JA HYVITYSMAKSUT

Tekijänoikeudella suojataan sekä kirjallisia että taiteellisia teoksia. Jotta teos tulisi suojatuksi, sen täytyy ylittää teoskynnys. Se tarkoittaa sitä, että teoksen tulee olla omaperäinen. Tekijänoikeus antaa teoksille suojaa oikeudetonta käyttöä vastaan. Tämän suojan on katsottu antavan kannustusta uusien kirjallisten ja taiteellisten teosten luomiseen, koska näin tekijät voivat olettaa saavansa korvauksen tekemästään työstä. Tekijänoikeus syntyy automaattisesti teoksen tekemisen myötä, eli Suomessa ei vaadita rekisteröintiä tai muita vastaavia toimenpiteitä. Tekijänoikeuden ajallisesta kestosta on säädetty Suomessa tekijänoikeuslaissa. Pääsäännön mukaan tekijänoikeuden kesto on 70 vuotta sen vuoden jälkeen, jolloin tekijä on kuollut. Tekijänoikeuden maantieteellinen ulottuvuus on tapauskohtainen. Teos voi saada lainsuojaa useissa maissa samanaikaisesti. Euroopan unionissa tekijänoikeuslainsäädäntö perustuu useisiin direktiiveihin, tietty minimisuoja on yhtenäinen kaikissa jäsenmaissa. Tämän lisäksi tekijänoikeussuojaa on yhdenmukaistettu kansainvälisillä sopimuksilla, kuten Bernin yleissopimuksella ja TRIPS-sopimuksella. Näissä sopimuksissa jäsenvaltiot ovat sopineet siitä, että jäsenvaltioissa teoksille tunnustetaan tietty vähimmäissuoja automaattisesti. (Karttunen, Koivunen, Laasanen, Sippel, Uitto & Valtonen 2009, 511–516.)

4.1 Tekijänoikeuksien pääpiirteitä

Tekijänoikeuden lähtökohtana on tekijän yksinoikeus päättää teoksensa käytöstä. Tekijän yksinoikeus koostuu moraalisisista ja taloudellisista oikeuksista. Taloudelliset oikeudet kattavat esimerkiksi kappaleen valmistamisen millä tahansa menetelmällä ja teoksen saattamisen yleisön saataviin näyttämällä, esittämällä tai välittämällä sekä teoksen kappaleita levittämällä. Moraaliset oikeudet suojaavat tekijää henkilönä. Moraalisiin oikeuksiin kuuluu isyysoikeus eli se, että tekijä on mainittava hyvän tavan mukaisesti teosta käytettäessä ja respektioikeus kieltää teoksen muuntelemisen tekijän taiteellista arvoa loukkaavalla tavalla. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013a, hakupäivä 8.10.2013.)

Tekijöiden lisäksi myös esittävät taiteilijat ja äänitteiden ja kuvatallenteiden tuottajat saavat tekijänoikeutta lähellä olevan lähioikeussuojan, jonka antaman suojan muodoista säädetään tekijänoikeuslaissa. Tekijänoikeuslaissa on tekijöiden ja lähioikeuksien haltijoiden oikeuksia rajoitettu tietyissä yhteyksissä käytännön syiden ja yleisen edun takia. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi yksityinen kopiointi ja sitaattit. Tekijänoikeuslain mukaan jokainen saa tehdä tekijän luvalla julkistetusta teoksesta muutaman kopion yksityistä käyttöä varten (oikeuskirjallisuudessa muutaman kappaleen on todettu tarkoittavan 2–4 kappaletta). Kopion lähteen on oltava laillinen ja alkuperäinen, eikä teoksessa mahdollisesti olevia teknisiä suojauksia saa purkaa kopiointia varten. Sitaattien suhteen lain mukaan julkistetuista teoksista saa ottaa hyvän tavan mukaisia lainauksia tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Sitaatin tulee toteuttaa vetoamistarkoitus, eli sen on tuettava, perusteltava tai valotettava omaa esitystä. Sitaatteja käytettäessä tekijä ja lähde on mainittava hyvän tavan mukaisesti. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013b, hakupäivä 8.10.2013.)

Tekijän yksinoikeuden lisäksi on olemassa lähioikeuksia, jotka eivät kohdistu suoraan itse teokseen vaan esimerkiksi teoksen esitykseen. Suojaa saavat kaikki esittävät taiteilijat, jotka esittävät tekijänoikeuslaissa tarkoitettua teoksen. Usein yhteen tuotteeseen, esimerkiksi CD-levyyn, kohdistuu usean tekijän oikeuksia: musiikin tekijöiden oikeudet, esittävien taiteilijoiden oikeudet ja levyntuottaneen yhtiön tuottajaoikeus. Tuottaja on se taho, jonka toimesta ja vastuulla tallenne tuotetaan, esimerkiksi ohjelmatuotanto- tai levy-yhtiö. Esittävän taiteilijan lähioikeus suojaa esittävää taiteilijaa myös esityksen taltioinnilta ilman taiteilijan lupaa. (Karttunen ym. 2009, 516.)

Tallennus- ja viestintätekniikan kehitys on asettanut tekijänoikeusjärjestelmälle uusia haasteita ja saattanut vanhat ratkaisut uudistuksen kohteeksi. Digitaaliset kopiot ovat laadullisesti lähellä alkuperäistä, ja kopiointi tapahtuu hyvin nopeasti. Tämän lisäksi tekniikan kehitys on luonut uusia tapoja käyttää ja levittää teoksia. Teoskappaleiden myynnistä on siirrytty käyttöoikeuksien kauppaan, jolloin käyttäjällä on mahdollisuus hankkia itselleen vain juuri ne oikeudet tai teokset joita hän tarvitsee. Tällainen kehitys edellyttää suojaa niille tekniikoille, jotka mahdollistavat teoksen käyttöoikeudet sopimuksen mukaisiksi. Kun teoksia on alettu levittää digitaalisissa tietoverkoissa, oikeudenhaltijat ovat katsoneet tarpeelliseksi ottaa käyttöön teknisiä suojauksia. Teknisillä suojaustoimilla tarkoitetaan tekniikkaa ja laitetta, jolla tekijänoikeuden haltija tehokkaasti estää teoksensa tekijänoikeuden vastaisen käytön. Tehokkaan teknisen suojaustoimen kiertäminen on kielletty, eikä sitä voi yleensä kiertää vahingoissa. Tekijänoikeuslaki kieltää suojausten purkulaittei-

den, tuotteiden ja palveluiden maahantuonnin sekä tarjoamisen yleisölle. Laki ei kuitenkaan estä salaustekniikoiden tutkimusta, kehitystä eikä myöskään normaalia keskustelua suojauksista ja niiden purkamisesta. Sen sijaan laki kieltää kaupallisen tai organisoidun purkuohjeiden tarjoamisen. Pelkän tiedon antaminen suojausten purkamiseksi, esimerkiksi ystävälle sähköpostitse, ei ole kiellettyä. (Karttunen ym. 2009, 517.)

Lisenssi- eli käyttöoikeussopimukset ovat merkittävä tapa hyödyntää tekijänoikeuksia teokseen. Tekijänoikeuden lisenssisopimuksissa ovat samat yleiset periaatteet kuin patenttioikeuksissa. Lisenssisopimuksissa patentinhaltija toimii lisenssinantajana ja sopimuksen toista osapuolta kutsutaan lisenssinsaajaksi. Lisenssinantaja antaa lisenssinsaajalle oikeuden eli lisenssin käyttää patenttoitua (tässä yhteydessä tekijänoikeudella) suojattua tuotetta. (Karttunen ym. 2009, 505.)

Tekijänoikeuslaissa säädetään sopimuslissensistä. Sopimuslissenssi tarkoittaa sitä, että käyttäjä voi neuvotella teosten käyttöoikeudesta yhden järjestön kanssa. Tällöin käyttäjän ei tarvitse neuvotella jokaisen tekijänoikeuden haltijan kanssa erikseen. Sopimuslissenssejä myöntävä järjestö on valtuutettu toimimaan teosten tekijöiden puolesta, esimerkiksi musiikin soittamiseen asiakastiloissa tarvitaan lisenssi. Suomessa opetusministeriö hyväksyy järjestöt, jotka toimivat näiden sopimuslissenssien lisenssinantajina. Alan järjestöihin kuuluvat Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry, Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys GRAMEX ry, valokopiointia ja muuta hallinnoiva KUVASTO ry, AV-tuottajien tekijänoikeusyhdistys Tuotos ry ja kirjailijoiden ja kääntäjien tekijänoikeusyhdistys Sanasto ry. (Karttunen ym. 2009, 517–518.)

Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta määrittelee tietoverkossa välittäjinä toimivien palveluntarjoajien vastuuta. Jos tekijänoikeuden haltija havaitsee, että hänen tekijänoikeudella suojattua materiaalia välitetään tietoverkossa ilman hänen antamaa suostumustaan, tekijänoikeuden haltijan tulee lähtökohtaisesti velvoittaa tällaisen sisällön tuottajaa poistamaan oikeudeton materiaali tietoverkosta. Tekijänoikeuden haltija ei kuitenkaan aina saa selville sitä, kuka on sisällön tuottaja. Joskus sisällön tuottaja ei suostu tuhoamaan oikeudetonta materiaalia tietoverkosta. Näissä tapauksissa tekijänoikeuden haltijan tulee kääntyä vaatimuksessaan tallennuspalveluja tarjoavan toimijan puoleen ja vaatia tätä huolehtimaan oikeudettoman materiaalin poistamisesta. (Karttunen ym. 2009, 519.)

4.1.1 Teosto

Teosto on säveltäjien, sanoittajien, sovittajien ja musiikinkustantajien tekijänoikeusjärjestö. Teosto kerää tietoa teoksista niiden tekijöiltä ja esityksistä musiikin käyttäjiltä. Teosto myy musiikin käyttöön lupia ja kerää musiikin käytöstä tekijöiden puolesta korvaukset, jotta musiikintekijät ja -kustantajat saavat korvauksensa teostensa käytöstä. (Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. 2013a, hakupäivä 30.10.2013.)

Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry on säveltäjien ja kustantajien vuonna 1928 perustama aatteellinen yhdistys, jonka perustehtävä on mahdollistaa ammattimaisen suomalaisen musiikintekijän menestyminen. Teostossa ylintä valtaa käyttää yhdistyksen jäsenkokous, joka nimittää hallituksen. Teosto edustaa sekä kotimaisia että ulkomaisia musiikintekijöitä. Musiikin käytöstä keräämänsä korvaukset Teosto ohjaa edustamilleen tekijöille ja kustantajille sekä Suomeen että ulkomaille. Suomesta kerätyistä esityskorvauksista menee vuosittain suorina tilityksinä tekijöille ja kustantajille sekä kotimaisen musiikin edistämiseen lähes 90 prosenttia ja loppu 10 prosenttia menee toiminnasta aiheutuneisiin kuluihin. (Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. 2013b, hakupäivä 9.10.2013.)

Teosto käyttää noin kuusi prosenttia keräämistään esityskorvauksista kotimaisen luovan säveltäjätaiteen edistämiseen, tällä rahoitetaan esimerkiksi Music Finlandin, Elvis ry:n, Suomen Säveltäjät ry:n ja Suomen Musiikkikustantajat ry:n toimintaa. Näistä varoista jaetaan myös vuosittainen Teosto-palkinto. (Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. 2013c, hakupäivä 9.10.2013.)

4.1.2 Gramex

Gramex ry on esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys. Musiikkialan järjestöt perustivat Gramexin jo vuonna 1967. Yhdistys on aatteellinen, ja sen tarkoituksena on valvoa ja edistää niitä esittävien taiteilijoiden ja äänilevytuottajien oikeuksia, joista säädetään tekijänoikeuslainsäädännössä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää kotimaisen esittävän säveltäjätaiteen ja äänitetuotannon yleisiä edellytyksiä. Yhdistyksen tarkoituksena ei ole voiton tai muun taloudellisen ansion hankkiminen. Yhdistyksen toimintaan kuuluvat tekijänoikeuslaissa mainittu-

jen korvausten periminen, säilyttäminen jakoon asti sekä jakaminen niihin oikeutettujen kesken. Tekijänoikeusjärjestö Gramex edustaa yli 50000 kotimaista muusikkoa ja äänitetuottajaa sekä lukemattomia määriä ulkomaisia. Gramexilta saa sopimuksia äänitemusiikin ja musiikkivideoiden käyttöön. (Tekijänoikeusjärjestö Gramex ry 2013a, hakupäivä 9.10.2013.)

Tekijänoikeusjärjestö Gramex jakoi vuonna 2012 korvauksia yhteensä 13,7 miljoonaa euroa, kotimaiselle musiikille tästä summasta meni valtaosa eli 10,6 miljoonaa euroa. Taiteilijat ja tuottajat saavat korvauksensa yksilöllisesti, kappaleidensa soitto- ja käyttömäärien mukaan. Taiteilijoiden keskimääräinen korvaus oli 615 euroa vuodessa ja tuottajien ansaitsema määrä 3372 euroa. Korvauksia maksettiin yhteensä 10204 taiteilijalle ja 2215 tuottajalle kertymävuo- den jälkeen. Gramex keräsi tilivuonna 2012 korvauksia yhteensä 19,6 miljoonaa euroa. Suurimmat korvauserät tulivat äänitteiden käytöstä radiossa ja tv:ssä (7,3 miljoonaa euroa), äänitemusiikin julkisesta esittämisestä (8,3 miljoonaa euroa) sekä verkkokäytöstä ja tallentamisesta (2,7 miljoonaa euroa). (Tekijänoikeusjärjestö Gramex ry 2013b, hakupäivä 9.10.2013.)

4.2 Hyvitysmaksu

Hyvitysmaksu mahdollistaa yksityisen kopioinnin. Suomessa jokaisella on oikeus yksityisesti kopioida tekijänoikeudella suojattuja teoksia yksityiseen käyttöön. Yksityisen kopioinnin hyvitysmaksu on säädetty, jotta tekijät, esittäjät ja tuottajat saisivat korvauksen siitä, että heidän teoksiaan on yksityisesti kopioitu. Tämä käytäntö takaa sen, että kuluttajilla on laillinen ja helppo tapa kopioida haluamiaan teoksia laitevalmistajien ja maahantuoja- jen markkinoille tuomille laitteille. (Teosto/hyvitysmaksusyksikkö 2013a, hakupäivä 11.10.2013.)

4.2.1 Hyvitysmaksu Suomessa

Hyvitysmaksujärjestelmä otettiin Suomessa käyttöön vuonna 1984. Tällöin puhuttiin kasettimaksusta, koska kopioiminen tapahtui pääasiassa c- ja vhs-kaseteille. Digitaalisen tallentamisen syrjäytettyä analogisen otettiin käyttöön hyvitysmaksu-termi. Suomessa hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista ja maksun määrästä päättää valtioneuvosto. EU:n tekijänoikeusdirektiivin mukaan tekijöiden pitää saada hyvitys heidän teostensa yksityisestä kopioinnista. Suomessa säädetään

valtioneuvoksen asetuksella, liikenne- ja viestintäministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön annettua asiasta lausuntonsa, mitkä laitteet kuuluvat hyvitysmaksun piiriin ja minkä suuruinen maksu on. Ennen asetuksen antamista opetusministeriö neuvottelee valmistajien, maahantuoja- ja tekijöitä edustavien järjestöjen sekä kuluttajaviranomaisten kanssa. Hyvitysmaksu koskee lain mukaan niitä laitteita, joita käytetään merkittävässä määrin yksityiseen kopiointiin, tällaisia laitteita ovat esimerkiksi tyhjät CD- ja DVD-levyt, kovalevylliset digisovittimet, ulkoiset kiintolevyt ja digitaaliset audio- ja videotallentimet. (Teosto/hyvitysmaksusyksikkö 2013b, hakupäivä 14.10.2013.)

Maahantuoijat ja valmistajat ovat ensisijaisesti vastuussa hyvitysmaksusta, ja tukku- ja vähittäiskaupat ovat vastuussa hyvitysmaksusta siinä tapauksessa, ettei valmistaja tai maahantuoja ole suorittanut maksua. Laitteiden myyjät ovat pyydettäessä velvollisia osoittamaan, että heidän myymistään tuotteista on hyvitysmaksu lainmukaisesti maksettu. Mikäli kauppias joutuu maksamaan hyvitysmaksun myytäväksi tarkoitetuista tuotteistaan, on hänellä oikeus periä maksamansa maksu maahantuojalta tai valmistajalta. Hyvitysmaksusta voi vapautua silloin, kun yrityksen tai yhteisön toimintaan liittyvä digitaalisten tallennusalojen käyttöä voidaan pitää ammattimaisena, eikä se siis kuulu yksityisen kopioinnin piiriin. Esimerkiksi yrityksessä tapahtuva varmuuskopiointi on peruste vapautua yksityisen kopioinnin hyvitysmaksulta. (Teosto/hyvitysmaksusyksikkö 2013c, hakupäivä 14.10.2013.)

Opetus- ja Kulttuuriministeriö päättävät kerättyjen hyvitysmaksujen jaosta. Vuonna 2012 tilitetty summa oli vajaa 6 miljoonaa euroa, josta suurin osa tilitetään suorina korvauksina yksittäisille tekijöille ja osa käytetään tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin. Hyvitysmaksujen kerääjänä toimii tekijänoikeusjärjestö Teosto Opetus- ja Kulttuuriministeriön päätöksellä. Liitteessä 1 on yksityisen kopioinnin hyvitysmaksun hinnasto vuonna 2013. (Teosto/hyvitysmaksusyksikkö 2013d, hakupäivä 14.10.2013.)

4.2.2 Hyvitysmaksu kansainvälisesti

Hyvitysmaksun käytännön toteutus vaihtelee hieman maittain, mutta lähes kaikissa EU-maissa on hyvitysmaksujärjestelmä. Tämä johtuu siitä, että EU:n tekijänoikeusdirektiivissä on hyvitysmaksujärjestelmän toteutustapa annettu kansallisesti säänneltäväksi. Tämän vuoksi hyvitysmaksun piiriin kuuluvat laitteet ja maksut vaihtelevat maittain. Useissa maissa hyvitysmaksu maksetaan

myös muistikorteista, muistitikuista, ulkoisista kovalevyistä, tietokoneista ja puhelimista. Hyvitysmaksujärjestelmä on Suomen lisäksi seuraavissa EU:n maissa: Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Italia, Itävalta, Kreikka, Latvia, Liettua, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovenia, Slovakia, Tanska, Tsekki, Unkari, Viro sekä EU:n ulkopuolella olevat Euroopan valtiot Sveitsi, Islanti, Turkki ja Kroatia. Euroopan ulkopuolisista maista hyvitysmaksujärjestelmän piiriin kuuluvat Kanada ja Japani. (Teosto/hyvitysmaksuyksikkö 2013e, hakupäivä 15.10.2013.)

Hyvitysmaksu voi olla eri maissa erisuuruinen. Hinta voi olla esimerkiksi laitekohtainen yksikköhinta, tai hyvitysmaksu voi olla riippuvainen laitteen kapasiteetista. Joissakin EU-maissa hyvitysmaksujärjestelmä on toteutettu muulla tavoin tai se ei ole käytössä. Esimerkiksi Norjassa hyvitysmaksujärjestelmä toimii valtiollisella tasolla, siellä valtio maksaa budjetista kompensoitavan korvauksen suoraan organisaatioille, jotka puolestaan taas jakavat korvauksen tekijöille. Luxemburgissa ei ole hyvitysmaksujärjestelmää, mutta siellä on tekijänoikeuslaissa kirjattu poikkeus yksityisestä kopioinnista. Sen sijaan Kyproksella yksityinen kopiointi on ilman poikkeuksia kielletty laissa. (Teosto/hyvitysmaksuyksikkö 2013e, hakupäivä 15.10.2013.)

4.2.3 Korvaus luovan työn tekijälle

Tekijänoikeuslain (26 a §) mukaisesti korvaukset yksityisestä kopioinnista tulee maksaa niille, joiden teoksia on kopioitu. Korvauksia saavat esimerkiksi äänitteellä esiintyvä solisti ja muusikot, äänilevyn tuottaja, säveltäjä, sanoittaja, elokuvan käsikirjoittaja, ohjaaja, näyttelijät ja kirjailija. Suomessa on hyvitysmaksuyksikkö, joka tekee vuosittain tutkimuksia, joissa selvitetään minkälaisille laitteille ja alustoille on yksityisesti kopioitu. (Teosto/hyvitysmaksuyksikkö 2013f, hakupäivä 15.10.2013.)

Tekijänoikeusjärjestöt toimivat apuna hyvitysmaksujen tilittämisessä. Teosto maksaa korvaukset musiikin tekijöille, Gramex tilittää korvaukset esittäville taiteilijoille ja äänitteiden tuottajille. Näyttelijöiden, ohjaajien, näytelmäkirjailijoiden ja käsikirjoittajien korvaukset yksityisestä kopioinnista kulkevat Kopioston kautta. Elokuvatuottajien korvaukset jakaa Tuotos ja Kuvasto puolestaan jakaa kuvataiteilijoiden ja valokuvaajien teosten käytön. (Teosto/hyvitysmaksuyksikkö 2013f, hakupäivä 15.10.2013.)

Hyvitysmaksut tilitetään tekijöille joko kollektiivi- tai individuaalikorvauksina. Individuaalikorvaukset ovat henkilökohtaisia korvauksia, joita maksetaan tekijöille, joiden teoksia on esitetty radiossa tai televisiossa taikka tallennettu ääni- tai kuvatallenteelle. Kollektiivikorvauksia maksetaan, koska joidenkin teoslajien osalta kopiointia tapahtuu sen verran vähän, ettei henkilökohtainen tilittäminen ole taloudellisesti kannattavaa. Myös kollektiivikorvausten tilittämisen apuna toimivat tekijänoikeusjärjestöt. Tekijänoikeusjärjestöjen yhteyteen on perustettu kulttuurinedistämiskeskuksia, jotka puolestaan kehittävät ja edistävät oman alueensa taiteilijoiden ja taiteen toimintaedellytyksiä. (Teosto/hyvitysmaksuysikkö 2013g, hakupäivä 15.10.2013.)

Gramex ja Teosto perustivat kesällä 2012 musiikin edistämissäätiön eli MES.in, jossa yhdistyivät aiemmin vaikuttaneet ESEK ja LUSES. MES:in tarkoituksena on edistää ja tukea kotimaista monimuotoista musiikkia jakamalla avustuksia ja apurahoja sekä tukemalla taloudellisesti suomalaiseseen musiikkiin liittyviä elävän musiikin tilaisuuksia, musiikkitalenttien tuottamista, musiikin markkinointia ja vientiä, kustannustoimintaa, koulutusta, tutkimusta ja kehitystoimintaa. Tukemisen piiriin kuuluvat kaikki musiikkilajit, ja edistämistoiminta painottuu ammattimaiseen toimintaan. (Musiikin edistämissäätiö 2013, hakupäivä 15.10.2013.)

4.3 Kotikopiointitutkimus 2013

Taloustutkimus Oy on toteuttanut Kotikopiointitutkimus 2013 -tutkimuksen hyvitysmaksun neuvottelukunnan toimeksiannosta. Tutkimuksen tilaajana on toiminut Suomessa hyvitysmaksua hallinnoiva Teoston hyvitysmaksuysikkö. Tekijänoikeuslain mukaan yksityisen kopioinnin hyvitysmaksuista päätettäessä tulee ottaa huomioon saatavilla oleva tutkimustieto yksityisen kopioinnin laajuudesta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää yksityisen kopioinnin kokonaismäärä Suomessa, vastaava tutkimus oli tehty vuonna 2012. Vuoden 2013 tutkimuksessa tehtiin yli 3000 haastattelua. Yksityisen kopioinnin lisäksi tutkimus tarjoaa laajan kuvan suomalaisten viihdeelektroniikkalaitteiden käytöstä. Tutkimuksessa on laskettu arvio yksityisen kopioinnin kokonaistiedostomäärästä vuosittain käyttäen väestöä edustavia painokertoimia. Arvio kokonaismäärästä on laskettu viimeisen tallennuskerran kopiomäärän ja kopiointifrekvenssiä (kuinka monta kertaa kopioidaan, lukumäärä) kuvaavan kertoimen avulla. (Taloustutkimus Oy 2013, hakupäivä 16.10.2013.)

Tutkimuksen mukaan Suomessa kopioitiin yksityisesti 587–725 miljoonaa tiedostoa vuodessa. Laillisen yksityisen kopioinnin piiriin kuuluvaa materiaalia on kopioinut joka kolmas suomalainen (tutkimuksessa haastateltiin 15–79-vuotiaita henkilökohtaisesti). Musiikkia kopiodaan yleisimmin matkapuhelimeen, tietokoneeseen ja MP3-soittimeen. Yleisin alkuperäislähde on alkuperäinen CD-levy. Tutkimuksessa ilmeni, että laillisen yksityisen kopioinnin osuus kaikesta musiikki- ja videomateriaalin kopioinnista on 70 %. Tutkimuksessa oli rajattu pois tietokoneen tekemä automaattinen varmuuskopiointi ja omatekoinen materiaali. (Taloustutkimus Oy 2013, hakupäivä 16.10.2013.)

4.4 Piratismi

Piratismilla tarkoitetaan ammattimaista, ilman oikeudenhaltijoiden lupaa tapahtuvaa tallenteiden valmistamista ja levittämistä yleisölle. Tällä hetkellä merkittävin piratismiongelma on tietoverkoissa tapahtuva luvaton tiedostojenjakko. Nykyisin internetpiratismi on yhdistynyt fyysiseen piratismiin: esimerkiksi elokuvateattereissa kuvataan salaa uutuuselokuvaa ja levitetään se muutaman päivän kuluttua piraattitallenteena tietoverkon välityksellä. Piratismi yksipuolistaa kulttuuritarjontaa, koska se heikentää huomattavasti kulttuurialan taloudellisia toimintaedellytyksiä. Tästä kärsivät kaikki artistit, mutta eniten omaperäisimmät ja uudet taiteilijat, koska pienen yleisön ja riskipitoisten sisältöjen julkaisusta luovutaan ensimmäisenä. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013d, hakupäivä 16.10.2013.)

4.4.1 Internetpiratismi

Koko ajan kehittyvä digitaalitekniikka, internet ja laitteiden kasvaneet tallennuskapasiteetit ovat muuttaneet teoksien kulutus- ja jakelutapoja. Tämän kehityksen myötä sisältöalalle ja kuluttajille on syntynyt uusia mahdollisuuksia hyödyntää teoksia. Näitä mahdollisuuksia voidaan käyttää myös niin, että sisältöjen tekijät ja tuottajat jäävät ilman heille kuuluvia korvauksia. Teosten laitoman jakelun yleisimmät kanavat ovat P2P-ohjelmien kautta toimivat vertaisverkot sekä tallennuspalvelut, joihin ja joista käyttäjät voivat ladata aineistoa. Vertaisverkolla P2P, tarkoitetaan tiedostonjakoverkkoja, joissa käyttäjät voivat jakaa keskenään esimerkiksi musiikkia, elokuvia ja muita tiedostoja. Suosituimmat vertaisverkot käyttävät BitTorrent-tekniikkaa. Suomessa tapahtu-

vasta luvattomasta nettijakelusta 95 % tehdään BitTorrent-tekniikkaa käyttämällä. Tekniikan suosio perustuu siihen, että aineistoa itselleen lataava henkilö pystyy jakamaan lataamaansa aineistoa samalla muille. Näin tiedostojen osat liikkuvat nopeammin käyttäjiltä toisille. Vertaisverkosta lataamiseen tarvitaan oma erillinen latausohjelmisto. Tunnettuja ohjelmia ovat esimerkiksi Vuze, uTorrent ja BitComet. P2P-ohjelman käyttäjillä on kyseessä eräänlainen vaihtokauppa: sinä saat kopioida minulta ja minä sinulta. Suomen Taloustutkimus Oy:n vuonna 2010 tekemän tutkimuksen mukaan on arvioitu, että 63,7 % P2P-liikenteestä liittyy tekijänoikeudellisesti suojattuun aineistoon. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013e, hakupäivä 16.10.2013.)

Internetissä toimii myös tallennuspalvelujen (cyberlockers) käyttäjiä. Tällöin käyttäjät lataavat ulkopuoliseen tallennuspalveluun tiedostoja. Tallennuksen jälkeen lataajalle annetaan URL-linkki, jota käyttämällä pääsee lataamaan palveluun tallennettuja muiden lataamia tiedostoja. Näitä tallennuspalveluja ei löydy yleisten hakukoneiden avulla, vaan niihin pääsee käsiksi vain annetun linkin kautta. Internetissä tapahtuva piratismi on usein organisoitua, salassa toimivien julkaisuryhmien toimintaa. Internetpiratismi on huomattavan suuri ongelma suomalaiselle kulttuurialalle. Laittomasta nettitallentamisesta on arvioitu aiheutuvan yli 350 miljoonaa euroa tappiota yhteiskunnalle vuodessa. Suomessa on vuoden 2010 tehdyn tutkimuksen mukaan arviolta 125000 aktiivista, luvatta aineistoja vertaisverkossa jakavaa nettipiraattia. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013f, hakupäivä 17.10.2013.)

4.4.2 Tallennepiratismi

Suomen laki kieltää piraattituotteiden myymisen. Vuoden 2006 alusta saakka myös piraattitallenteiden maahantuonti omaan yksityiseen käyttöön on ollut Suomessa kiellettyä. Tallennepiratismiä käytetään tallennusaluslana tehdasvalmisteisia prässättyjä CD- ja DVD-levyjä. Viime vuosina ovat yleistyneet poltettavat CD- ja DVD-levyt tallennuslaitteiden hintojen ja kopiointinopeuksien kasvun myötä. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013g, hakupäivä 17.10.2013.)

Piraattitallenteet luokitellaan tavallisesti kolmeen eri ryhmään. Ensimmäinen ryhmä sisältää tavalliset piraattituotteet, äänitteet, elokuvat ja pelitallenteet, joille on luvatta kopioitu suojattua materiaalia. Alkuperäistuotetta ei välttämättä ole edes olemassa, tai ainakaan alkuperäisen tuotteen

alkuperäistä ulkoasua ei ole kopioitu täydellisesti. Toinen ryhmä on nimeltään counterfeit eli väärennös. Siinä on sisällön lisäksi myös alkuperäisen tuotteen ulkoasu kopioitu mahdollisimman tarkasti. Kolmas piraattituotteiden ryhmä on bootleg. Sillä tarkoitetaan elävästä esityksestä, kuten konsertista, radiosta, televisiosta tai muusta esitystilanteesta ilman lupaa valmistettua tallennetta. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013h, hakupäivä 17.10.2013.)

4.4.3 Tekijänoikeusbarometri 2013

Tekijänoikeusbarometri 2013 -tutkimuksen teki Taloustutkimus Oy Luovan työn tekijöiden ja yrittäjien Lyhty-projektin toimeksiannosta. Tutkimuksen kohderyhmänä oli 15-79-vuotiaat manner-suomalaiset. Tutkimuksessa haastateltiin 1020 henkilöä henkilökohtaisella haastattelulla. Vuosittain suoritettavan tutkimuksen piratismiosassa selvitettiin sekä lain tuntemusta, asenteita piratismia kohtaan että haastateltavien omaa piratismikäytöstä. (Taloustutkimus Oy 2013, hakupäivä 30.10.2013.)

Tutkimuksen keskeisiä tuloksia oli se, että yli yhdeksän kymmenestä suomalaisesta tietää piraattien levittämisen laittomaksi ja pitää sitä myös tuomittavana. Vain 4 % koko väestöstä pitää musiikin tai elokuvien luvaton jakamista internetissä hyväksyttävänä. Silti kuitenkin joka neljännessä kotitaloudessa piraattitiedostoja joko ladataan tai striimataan (suoratoistetaan). (Taloustutkimus Oy 2013, hakupäivä 30.10.2013.)

Suomalaiset haluaisivat antaa tuomioistuimelle uusia keinoja piratismiin torjumiseen. Selvä enemmistö eli noin kaksi kolmasosaa (65 %) tahtoi, että tuomioistuin voisi määrätä eston myös ulkomaisille piraattipalveluille. Nykyisen lain mukaan tuomioistuin voi määrätä teleoperaattorin estämään pääsyn vain sellaiselle piraattisivustolle, jonka omistaja tiedetään ja voidaan haastaa Suomessa oikeuteen. Salaamalla henkilöllisyytensä tai toimimalla sellaisessa maassa, jonne oikeuden käsi ei yllä, piraattisivuston omistaja pystyy siis välttämään sekä oikeusjutun että piraattipalvelun toiminnan eston toimeenpanon. (Taloustutkimus Oy 2013, hakupäivä 30.10.2013.)

Tutkimuksessa ilmeni myös, että erityisesti nuorten asenteet ovat kehittyneet viime vuosien aikana. Piraattien levittämisen hyväksyttävyys on pudonnut kolmasosaan entisestä ja piraattien laittamisen hyväksyttävyys liki puoleen. Vuonna 2009 31 prosenttia nuorista hyväksyi piraattien

levittämisen internetissä, nyt vastaava prosenttiluku on kymmenen. Piraattien lataamisen itselle internetistä nuorista hyväksyy nyt 23 prosenttia, kun vastaavasti vuonna 2009 sen hyväksyi 42 prosenttia. (Taloustutkimus Oy 2013, hakupäivä 30.10.2013.)

Piratistitutkimuksen mukaan fyysinen piratismi on vähäistä. Vain kahdessa prosentissa suomalaisista kotitalouksista on vuoden sisällä ostettu piraattilevyjä, -elokuvia tai -tietokonepelejä, ja vain kolme prosenttia on tuonut sellaisia mukanaan ulkomaanmatkalta. (Taloustutkimus Oy 2013, hakupäivä 30.10.2013.)

5 TULOKSET

Musiikin siirtokopiointi musiikinharrastajan näkökulmasta tarkasteltuna vaatii usean eri osa-alueen tuntemista. On hyvä tietää digitaalisen äänentoiston perusasioita ymmärtääkseen digitaalisen tekniikan kehityksen luomia uusia mahdollisuuksia kuluttajille. Digitaalinen ääni on helppo siirtää ja kopioida. Siirtokopioinnin tarve kasvaa teknologian kehittymisen myötä, esimerkiksi mediasoittimet eivät pysty suoraan toistamaan CD-levyn ääntä.

Siirtokopioinnissa alkuperäisestä CD-levystä tehdään kopio tietokoneen kovalevylle. Kopioimiseen tarvitaan oma ohjelma, joka suorittaa toiminnon. Ohjelmia, joilla siirtokopiointia suoritetaan, on useita. Siirtokopiointi voidaan suorittaa häviöllisesti tai häviöttömästi riippuen käytetystä pakkausmenetelmästä. Itse siirtokopiointi tapahtuu siten, että alkuperäisestä lähteestä otetaan näytteitä halutun taajuuden mukaan ja pakataan ne sellaiseen muotoon, että ne voi siirtää kovalevylle.

Siirtokopiointi on sallittua lain antamissa puitteissa. Tekijänoikeuden lähtökohtana on tekijän yksinoikeus päättää teostensa käytöstä. Yksinoikeutta on kuitenkin rajoitettu käytännön syiden ja yleisen edun takia. Tällainen rajoitus tekijänoikeuslaissa on yksityinen kopiointi. Tekijänoikeuslain mukaan jokainen saa tehdä tekijän luvalla julkistetusta teoksesta muutaman kopion yksityistä käyttöönsä varten. Kopion lähteen on oltava alkuperäinen, eikä siinä mahdollisesti olevaa teknistä suojausta saa purkaa.

Yksityisen kopioinnin hyvitysmaksu on säädetty, jotta tekijät, esittäjät ja tuottajat saisivat korvauksen siitä, että heidän teoksiaan on yksityisesti kopioitu. Hyvitysmaksukäytäntö takaa sen, että kuluttajilla on laillinen ja helppo tapa kopioida haluamiaan teoksia. Hyvitysmaksujen kerääjänä toimii Teosto ry Opetus- ja Kulttuuriministeriön päätöksellä. Tekijänoikeuslain mukaan hyvitysmaksu pitää maksaa silloin, kun valmistetaan tai tuodaan maahan laitteita, joita merkittävässä määrin käytetään yksityiseen kopiointiin ja yleisön keskuuteen levitettäväksi.

Kotikopiointitutkimuksessa vuonna 2013 selvisi, että laillisen yksityisen kopioinnin piiriin kuuluvaa materiaalia on kopioinut joka kolmas suomalainen. Matkapuhelin, tietokone ja MP3-soitin olivat

yleisimpiä laitteita, joihin musiikkia kopioitiin, ja yleisin alkuperäislähde oli alkuperäinen CD-levy. Tutkimuksessa selvisi myös, että laillisen kopioinnin osuus kaikesta musiikki- ja videomateriaalin kopioinnista on noin 70 prosenttia.

Piratismilla tarkoitetaan laitonta, ilman oikeudenhaltioiden lupaa tapahtuvaa tallenteiden valmistamista ja levittämistä yleisölle. Tekijänoikeusbarometrissa vuonna 2013 tutkittiin suomalaisten suhtautumista piratismiin. Barometrin mukaan suomalaiset tuomitsevat verkkopiratismin ja kannattavat sitä, että teleoperaattorit voisivat määrätä eston ulkomailta käsin toimiviin piraattipalveluihin

6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Teoreettiset johtopäätökset

Musiikin siirtokopiointi musiikinkuuntelijan näkökulmasta tarkasteltuna on helppoa ja laillista, kunhan tietää muutaman perusasian. Tekijänoikeuslaki suojaa teoksen tekijää luvattomalta kopioinnilta ja laki yksityisestä kotikopioinnista sallii siirtokopioinnin omaan käyttöön alkuperäisestä lähteestä. Hyvitysmaksukäytäntö korvaa tekijälle yksityisestä kopioinnista aiheutuneen taloudellisen menetyksen.

Digitaalinen tekniikka kehittyy, ja musiikkimarkkinat uudistuvat. Suoratoistopalvelut tarjoavat laillisen keinon musiikkihankinnoille. Tekijänoikeus- ja kauppajärjestöt solmivat uusia sopimuksia, jotta musiikin tekijät saavat korvauksensa. Pitää muistaa, että myös piratismi ja tekijänoikeuksien loukkaukset voivat saada uusia muotoja.

6.2 Käytännön toimenpiteet

Musiikinharrastaja voi täysin laillisesti siirtokopioda alkuperäisen CD-levyn yksityiseen käyttöön. Alkuperäisen CD-levyn tunnistaa esimerkiksi seuraavista tunnusmerkeistä: levy-yhtiön nimi on kerrottu selvästi, ja lisenssiedot ovat helposti löydettävissä. Aidot CD-levyt tuotetaan aina korkeatasoisesti. Kansilehden kuvamateriaali on toteutettu yleensä nelivärisenä, kansilehti on harvoin yksisivuinen. CD-levyt myydään yleensä kovassa muovikotelossa tai laadukkaassa pahvipakkauksessa. Lisäksi tuotteesta löytyy SID-koodi. (Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. 2013d, hakupäivä 28.10.2013.)

Piraattituotteen eli luvattoman kopion laillisesta musiikkiaänitteestä voi tunnistaa esimerkiksi siitä, että CD-levyssä ei ole levy-yhtiön logoa eikä SID-koodia. Kansilehti ja kuvamateriaali ovat heikkoalaatuisia samoin kuin painopaperikin. Samassa CD-levyssä voi olla kokoelmia monen eri artistin

äänitteistä. Artistin nimi voi olla väärin kirjoitettu tai puuttua kokonaan. Yleensä piraattituotteella on alhainen hinta sekä epätavallinen myyntikanava eikä tuotetta ole pakattu muovi- tai pahvikoteen. (Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. 2013d, hakupäivä 28.10.2013.)

Toisaalta piraattituotteet ovat usein hyvällä ammattitaidolla tehtyjä ja näyttävät aidoilta. Ostaessaan tuotetta epätavallisesta paikasta edulliseen hintaan kannattaa aina tarkistaa, onko myynnin kohteena olevaa musiikkikokoelmaa saatavilla täysin samannäköisenä versiona luotettavasta lähteestä, esimerkiksi Anttilasta tai Amazon.comista. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013h, hakupäivä 17.10.2013.)

Kun musiikin harrastaja haluaa tehdä kopion alkuperäisestä äänitteestä julkiseen käyttöön, hän tarvitsee siihen luvan. Teosto myöntää luvan kovalevytallentamiselle edustamiensa oikeudenomistajien puolesta. Silloin, kun musiikki kopioidaan valmiilta lähteeltä, tarvitaan myös Gramexin lupa. (Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. 2013, hakupäivä 29.10.2013.)

Teostolla on sopimus myös verkkopalveluiden käytöstä. Teoston lisensoimat palveluntarjoajat kattavat sekä soittoäänit että download & streaming-palvelut. . (Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. 2013e, hakupäivä 29.10.2013.)

6.3 Siirtokopioinnin tulevaisuus, jatkotutkimusaiheet

Tutkimusten mukaan siirtokopioinnin määrä tulee laskemaan tulevaisuudessa. CD-levyjen vuosimyynti on laskenut jo usean vuoden ajan. Kuluttajille tuodaan markkinoille yhä enemmän laillisia mediasisältöpalveluita, joiden avulla voi esimerkiksi ladata itselleen haluamansa kappaleet. Suoratoisto on saavuttanut suurta suosiota kuluttajien keskuudessa, Spotify ja YouTube lienevät kaikille tuttuja.

Hyvitysmaksun määräytymisen perusteisiin kohdistuu suuria paineita. Nykyinen tallennuspalveluiden jaottelu on epäoikeudenmukainen ja epälooginen. Hyvitysmaksuorganisaatio on byrokraattinen ja hankalasti toteutettavissa. Uusia tutkimuksia ja käytäntöjä tarvitaan.

7 POHDINTA

Musiikin siirtokopiointi musiikinkuuntelijan näkökulmasta oli monialainen tutkittava aihe. Digitaalisen musiikkitaltenteen luonne mahdollistaa lähes täysin alkuperäistä lähdettä vastaavan kopion valmistamisen. Alkuperäisestä lähteestä voidaan tehdä eritasoisia ja -kokoisia tallenteita. Siirtokopiointiin tarkoitettuja ohjelmia on helposti saatavilla ja usein käyttöjärjestelmään kuuluvana osana. Siirtokopiointi on siis helppoa, jopa niin helppoa, että se on pitänyt ottaa huomioon lainsäädännössä.

Yksityisen kopioinnin hyvitysmaksu mahdollistaa sen, ettei kuluttajan tarvitse kysyä lupaa oikeudenomistajalta valmistaessaan muutaman kopion alkuperäisestä lähteestä omaan yksityiseen käyttöön. Musiikinharrastajan ei tarvitse huolehtia kuin siitä, että lähde on aito, alkuperäinen CD-levy ja siitä, ettei kopiota esitä julkisesti. On siis aivan laillista ja oikein esimerkiksi lainata kirjastosta CD-levy ja tehdä siitä kopio itselleen. Tekemästään kopiosta ei sen sijaan lain mukaan saa tehdä enää uutta kopiota. Tässä piilee yksityisen kopioinnin heikko kohta: on täysin kuluttajan omantunnon ja laintuntemuksen määräämää, kuinka tarkkaan näitä sääntöjä noudattaa.

Tekijänoikeuslaki ja hyvitysmaksukäytäntö olivat aluksi vaikeaselkoisia. Hyvitysmaksun tarkoituksena on korvata taiteilijoille tullutta taloudellista haittaa yksityisestä kopioinnista. Hyvitysmaksu koskee siis niitäkin, jotka ostavat tyhjiä CD-levyjä muuhun kuin musiikin kopiointitarkoitukseen, vaikkapa omien valokuvien tallennuspaikaksi. Ajatellaan, että tekniikka mahdollistaa artistien riistämisen. Toisaalta voisi ajatella, että tekniikan kehittymisen myötä artistit saavat uusia kanavia teostensa myymiseen. Hyvitysmaksua koskevaan lakiin on tulossa muutoksia. Opetus- ja kulttuuriministeriön arvion mukaan hyvitysmaksun pohjaa tulee laajentaa ja maksun tasoa nostaa, jotta tekijöille tulisi kohtuullinen korvaus yksityisestä kopioinnista. Tämä näkökulma antaa miettimisen aihetta jokaiselle digitaalisen median käyttäjälle.

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin myös kahta aiheeseen liittyvää ajankohtaista barometria. Kotikopiointitutkimus 2013 antoi selvän tuloksen siitä, että kotikopiointi jatkuu Suomessa. Vuoden 2012 Tekijänoikeusbarometrin mukaan 32 prosenttia 15–24-vuotiaista vastasi, että heidän kotitalouksissaan on ladattu luvattomia tiedostoja internetistä. Vuonna 2009 samaan kysymykseen

vastauksen antoi 61 prosenttia nuorista. Tämän perusteella voisi väittää, että piraattilataaminen olisi vähenemässä ja että nuoriso suhtautuu nettipiratismiin yhä kielteisemmin. Tämä on kuitenkin vain osa totuutta, sillä piratismi on muuttunut. Sen sijaan, että tiedostoja ladattaisiin luvatta tietokoneelle, tiedostoja suoraistetaan tietoverkosta sekä niitä luvattomasti esittävistä verkkopalveluista. Toisaalta laittomien latausmäärien laskulle voi olla laillisten palvelujen, kuten Spotify, tulo markkinoille.

Siirtokopiointi musiikinkuuntelijan näkökulmasta –tutkimus oli antoisa. Tutkimusta tehdessä joutui miettimään oikeata, laillista ja väärää tapaa siirtokopioida. Oikea tapa on helppo toteuttaa, kun ajattelee kaikkea sitä työtä luomistyöstä markkinointiin, joka on tehty esimerkiksi CD-levyn teko-vaiheessa. Tuskin kukaan on sitä mieltä, että CD-levyn tekemiseen osallistuneelle henkilölle ei tarvitsisi maksaa hänen tekemästään työstä korvausta.

Toisaalta, väärän tavan valinneenkin valinta on ymmärrettävä. jos kopioi kopiosta ja kiinnijäämisen vaara on olematon, kenen omatunto siitä soimaa. Piratismi taas on tietoisia, luvattonta teki-jänoikeudella suojatun materiaalin levittämistä. Sen tietoinen hyväksyminen ei edistä musiikinkuuntelijaa.

LÄHTEET

Chappel, J. 2004. Pc-kotistudio. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus.

Karttunen, T., Koivunen, K., Laasanen, H., Sippel, L., Uitto, T & Valtonen M. 2009. Juridiikan perusteet. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Keränen, V., Lamberg, N. & Penttinen, J. 2005. Digitaalinen media. Jyväskylä: Docendo Finland Oy.

Musiikin edistämissektori MES 2013. Tukimuodot. Hakupäivä 15.10.2013

<http://www.musiikinedistamissaatio.fi/fi/tukimuodot>.

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. 2013a. Teosto. Hakupäivä 30.10.2013

<http://www.teosto.fi/teosto>.

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. 2013b. Hakupäivä 9.10.2013

<http://www.teosto.fi/kayttajat/usein-kysyttya/208/228>.

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. 2013c. Hakupäivä 28.10.2013

http://www.antipiracy.fi/files/pdf/O3047-IFPI_Finland-ins.pdf hakupäivä 28.10.13

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. 2013d. Usein kysyttyä. Hakupäivä 29.10.2013

<http://www.teosto.fi/kayttajat/usein-kysyttya/703/339>.

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. 2013e. Teoston lisensoimat palveluntarjoajat. Hakupäivä 29.10.2013

<http://www.teosto.fi/teosto/artikkelit/teoston-lisensoimat-palveluntarjoajat>.

Taloustutkimus Oy 2013. Kotikopiointitutkimus 2013. Hakupäivä 16.10.2013

[http://www.hyvitysmaksu.fi/Teosto/hymysivut.nsf/0/eb25b89f5bb8cb43c22574ea002be6a6/\\$FILE/Kotikopiointi%20utkimustiivistelm%C3%A4%202013.pdf](http://www.hyvitysmaksu.fi/Teosto/hymysivut.nsf/0/eb25b89f5bb8cb43c22574ea002be6a6/$FILE/Kotikopiointi%20utkimustiivistelm%C3%A4%202013.pdf).

Taloustutkimus Oy 2013. Tekijänoikeusbarometri 2013. Hakupäivä 16.10.2013

http://www.kulttuuriuutiset.net/easydata/customers/kulttuuriuutiset/files/2007_piirokset/tekijanoikeusbarometri2013piratismi.pdf.

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013a. Piratismi. Hakupäivä 11.10.2013

<http://antipiracy.fi/piratismi/internetpiratismi/>.

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013b. Tekijänoikeuden rajoitukset. Hakupäivä 30.10.2013 <http://antipiracy.fi/tekijanoikeus/tekijanoikeudenrajoitukset/>.

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013c. Tietoa kuluttajalle. Hakupäivä 8.10.2013

<http://antipiracy.fi/tietoakuluttajalle/teostenkayttaminen/>.

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013d. Piratismi. Hakupäivä 16.10.2013

<http://antipiracy.fi/piratismi/>.

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013e. Internet-piratismi. Hakupäivä 16.10.2013

<http://antipiracy.fi/piratismi/internetpiratismi/>.

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013f. Internet-piratismi. Hakupäivä 17.10.2013

<http://antipiracy.fi/piratismi/internetpiratismi/>

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013g. Tallennepiratismi. Hakupäivä 17.10.2013

<http://antipiracy.fi/piratismi/tallennepiratismi/>.

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry 2013h. Piraattituotteiden tunnistaminen. Hakupäivä 28.10.2013

<http://antipiracy.fi/tietoakuluttajalle/piraattituotteidentunnistaminen/>.

Tekijänoikeusjärjestö Gramex ry 2013a. Tietoa Gramexista. Hakupäivä 9.10.2013
http://www.gramex.fi/fi/tietoa_gramexista/jasenet_ja_hallinto/yhdistyksen_saannat.

Tekijänoikeusjärjestö Gramex ry 2013b. Tietoa Gramexista. Hakupäivä 9.10.2013
lähde http://www.gramex.fi/fi/tietoa_gramexista/keratyt_ja_jaetut_korvaukset

Teosto/hyvitysmaksuyksikkö 2013a. Hyvitysmaksu. Hakupäivä 11.10.2013
http://www.hyvitysmaksu.fi/fin/index_fi.html.

Teosto/hyvitysmaksuyksikkö 2013b. Tietoa hyvitysmaksusta. Hakupäivä 14.10.2013
http://www.hyvitysmaksu.fi/fin/tietoa_hyvitysmaksusta.html.

Teosto/hyvitysmaksuyksikkö 2013c. Ammattikäyttö. Hakupäivä 14.10.2013
<http://www.hyvitysmaksu.fi/fin/ammattik%C3%A4ytt%C3%B6.html>.

Teosto/hyvitysmaksuyksikkö 2013d. Tietoa hyvitysmaksusta. Hakupäivä 14.10.2013
http://www.hyvitysmaksu.fi/fin/tietoa_hyvitysmaksusta.html.

Teosto/hyvitysmaksuyksikkö 2013e. Hyvitysmaksu kansainvälisesti. Hakupäivä 15.10.2013
http://www.hyvitysmaksu.fi/fin/hyvitysmaksu_kansainvalisesti.html.

Teosto/hyvitysmaksuyksikkö 2013f. Korvaus luovan työn tekijöille. Hakupäivä 15.10.2013
<http://www.hyvitysmaksu.fi/fin/tilitys.html>.

Teosto/hyvitysmaksuyksikkö 2013g. Kollektiivi-/individuaalikorvaukset. Hakupäivä 15.10.2013
<http://www.hyvitysmaksu.fi/teosto/hymysivut.nsf/7d7cb8d7c8ceffa0c22565c9004cf780/00846efc3b1666cbc22573ae0048a815!OpenDocument>.

Teosto/hyvitysmaksuyksikkö 2013h. Hyvitysmaksun hinnasto. Hakupäivä 1.11.2013
<http://www.hyvitysmaksu.fi/fin/hinnasto.html>.

Tuomela, P. 2001. Tee itse hifikaiuttimia. 3. korjattu ja täydennetty painos. Juva: Helsinki Media.

Uusitalo, H.1991. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Helsinki: WSOY.

LIITTEET

Liite 1 Yksityisen kopioinnin hyvitysmaksun hinnasto vuonna 2013. (Teosto/Hyvitysmaksuyksikkö 2013h, hakupäivä 1.11.2013.)

Yksityisen kopioinnin hyvitysmaksun hinnasto 1.1.2013 alkaen

Hintoihin lisätään kulloinkin voimassaolevan arvonlisäverolain mukainen arvonlisävero, joka on 1.1.2013 alkaen 10 prosenttia.

Ulkoiset kiintolevyt (sis. Flash/SSD)	
Muistia vähintään 50 gigatavua, mutta enintään 250 gigatavua	9 euroa
Muistia yli 250 gigatavua, mutta alle 1 teratavu	12 euroa
Muistia vähintään 1 teratavu, mutta enintään 3 teratavua	18 euroa

Digitaaliset audio- ja videotallentimet	
Digitaalisia audiotallentimia ovat esimerkiksi mp3-tallentimet ja digitaalisia videotallentimia tallentavat digisovittimet.	
Muistia enintään 512 megatavua	4 euroa
Muistia yli 512 megatavua, mutta enintään 1 gigatavu	7 euroa
Muistia yli 1 gigatavu, mutta enintään 20 gigatavua	10 euroa
Muistia yli 20 gigatavua, mutta enintään 50 gigatavua	12 euroa
Muistia yli 50 gigatavua, mutta enintään 150 gigatavua	15 euroa
Muistia yli 150 gigatavua, mutta enintään 250 gigatavua	18 euroa
Muistia yli 250 gigatavua, mutta enintään 500 gigatavua	25 euroa
Muistia yli 500 gigatavua, mutta enintään 750 gigatavua	30 euroa
Muistia yli 750 gigatavua	36 euroa

Tallennettavat CD-, DVD-, Blu-ray ja MiniDisc-levyt	
Muistia enintään 1 gigatavu	0,20 euroa
Muistia yli 1 gigatavu, mutta enintään 10 gigatavua	0,60 euroa
Muistia yli 10 gigatavua, mutta enintään 25 gigatavua	1,20 euroa
Muistia yli 25 gigatavua	1,80 euroa

C-kasetit	
Hyvitysmaksu: 0,005 €/min	
60min nauha	0,300€
90min nauha	0,450€
120min nauha	0,600€

VHS-kasetit, S-VHS-kasetit ja Beta-kasetit	
Hyvitysmaksu: 0,0076 €/min	
120min nauha	0,912€
180min nauha	1,368€
240min nauha	1,824€

Maksua ei peritä navigaattoreista, matkapuhelimista, tietokoneista, kämmentietokoneista eikä pelikonsoleista. (Teosto/Hyvitysmaksuyksikkö 2013h, hakupäivä 1.11.2013.)